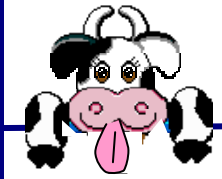

הפר לשון

גיליון מס' 11 – אפריל 2003

למגדלים שלום,

- ❖ מבחן הפרים, פברואר 2003, ממשיך עם כיוון העלייה המתמדת בתוצאות הטיפול המקומי!
אין ספק כי המאמצים הרבים שמשקיעים החברים העוסקים בנושא: חברי וועדת טיפוח, חברים מספר העדר, חברים משיאון ומגדלים – נושאים פרי ועל כך – ישר כוח!
- ❖ אנו מברכים את יואל זרון בברכה חמה, עם סיום עבודת המחקר בנושא: "שינויים החלים בממברנות תאי גמטות בתגובה לתנאי צינה" וקבלת התואר "ד"ר לפילוסופיה", עלה והצלח!
- ❖ במסגרת סדנא שאנו מקיימים בשיאון, קיימנו פגישה משותפת עם שמונה מגדלים, שלושה מזריעים וצוות ההנהלה של שיאון לחצי יום דיון בניסיון לאפיין ולבחון את עבודת שיאון ויחסי מזריע – מגדל.
ממדי מערכת השירות מאופיינים בעיקר ע"י אמינות, הענות, יכולת, אדיבות, מהימנות, נגישות, תקשורת, תנאי סביבה, תנאים פיזיים, בטחון מקצועי.
דגשים אלו אנו מנסים יום - יום, שעה - שעה לקדם ולחזק.
- ❖ אנו פותחים את הקורס הרביעי בנושא העשרה בטיפול ופוריות, הקורס יפתח ב-30.04.03 באתר שיאון דרום. מגדלים המעוניינים יכולים להצטרף.
- ❖ עובדי שיאון מאחלים למגדלים ובני משפחותיהם חג פסח שמח והתגברות על כל הקשיים.

חג שמח
שאול רשף

שיאון

חברה ישראלית
להזרעה מלאכותית
מ"וטיפוח בע"

**המערכת:
אתר צפון**

דואר שריד 30099
טל: 04-6540142
פקס: 04-6545486

E-MAIL:
north@sion-israel.com

דרום אתר

נשקמים 79800 ד
טל: 08-8592812/3
טל: 08-8593381

E-MAIL:
south@sion-israel.com

סקירת לוח פרים, מרץ 2003

הלוח החדש מכיל בתוכו מגוון רחב של פרים נבחרים אשר בהם יושם לראשונה בישראל המודל הרב תכונתי כמבחן רשמי. תיאור המודל החדש והישן מופיעים בחוברת משק הבקר לחלב מס' 302.

ללוח החדש נכנסו פרים נבחרים חדשים רבים אשר מהווים את "היבול" של 52 עגלים שהחלו את מבחנם בשנת 1999. מבחר הפרים הנבחרים בעלי אומדן הורשה הגבוה מ-600 חמ"מ הוא **תשעה לעומת אחד בלוח הקודם**. יבול מרשים זה הוא תוצאה של שילוב מספר גורמים (עבודות ישראליות, הזרעות בפריים המתאימים, בחירה ואיסוף עגלים טוב ומבחן מהימן בתנאי הארץ) המביא את הלוח הקיים לשיאים טיפוחיים חדשים אשר יהוו בסיס רחב להזרעות בתקופה הקרובה. הבנים של "רויאל", "לורד לילי" ו"טורנדו" מהולנד מהווים את פרי השידרה בלוח. פרים חדשים אלו בתוספת לפרים נבחרים וותיקים מהווים את **החוזקות האמיתיות של הטיפוח הישראלי** אשר נותנים בתנאים הישראליים תחרות טובה לפרים המגיעים אלינו מארצות אחרות.

יש לברך על כך שהפעם "הדשא הוא מאוד ירוק" דווקא אצלנו. בצמרת הלוח נמצאים "סופון", "אבשה" ו"דנדן" אשר מהווים הוכחה לאמינות ויציבות מערכת מבחני הפריים, כשהם עולים ממבחן למבחן. חוזקה נוספת המבוססת בלוח הנוכחי קשורה לתכונות השיפוט הגופני שבמרבית הפריים הן מאוד חיוביות – עובדה התומכת בשימוש של אותם פריים בשטח.

פריים צעירים מבטיחים – הפיזור הנכון של 2% הזרעות לכל צעיר מבטיח ועד לכ-5000 הזרעות מוכיח את הכניסה המרשימה של אוכלוסייה זו. גם בלוח זה נמצאים 5 פריים שהיו בעברם צעירים מבטיחים (דנדן, לידר, רומי, רוליז, מידן) מתוך 17 הנבחרים שבלוח.

בדיקת הנשאות לגן ה-CVM לבני "רויאל", "לורד לילי" ו"טורנדו" לא הושלמה עד ליציאת לוח הפריים הנוכחי. כיוון שפרים אלו הם חיוביים בהולנד לנוכחות גן ה-CVM או בודקים את בניהם בישראל לנשאות הגן. ברפתות הקשורות לתכנית "נטע" מטופל נושא ה-CVM, כלומר, פר נשא או חשוד אינו יזריע פרה חשודה. לרפתות אשר אינן קשורות ל"נטע" יש אפשרות לקבל את רשימת הפרות מספר העדר ולסמן על הכרטיס במדבקה צבעונית.

פריים נבחרים

- 1. סופון 3811 (סקורר)פצפון, משק אם - קיבוץ יזרעאל):** קו דם ישראלי שעלה באומדן ההורשה מהלוח הקודם ב-222 ק"ג חמ"מ והפך להיות מהימן יותר, 48 רשומות עם 255 ימי חליבה. פר מאוזן ברכיבי החלב ושילולי מאוד בתאים סומטים. יתרונו הגדול הוא בפוריות בנותיו, עובדה המשפיע על הישרדות בנותיו בעדר-הבולט בלוח הנוכחי. הפר מבוקש מאוד עם הגבלה של קווי הדם הנפוצים בעדר. הזרעת עגלות רק למבחן אופן המלטה (3% מסך הזרעות העגלות בעדר).
- 2. גלס 3908 (גופי)צלסיוס, משק אם - קיבוץ יסעור):** פר חדש בלוח המתבסס על 160 רשומות ו-148 ימי חליבה, ומכאן שגם מהימנות האומדנים שלו גבוהה (92%). מרכיבי החלב לא מאוזנים עם מאזן מרשים ביותר של ק"ג שומן (כ-30 ק"ג, הראשון בלוח). הפר ירש את תכונות הייצור הטובות של "גופי", פוריות בנותיו והישרדות בעדר (ביחד עם "סופון" מובילים את הלוח). לעומת זה, להבדיל מ"גופי" השיפוט הגופני שלו הוא טוב. מומלץ להזרעת פרות ואילו לעגלות רק מבחן אופן המלטה-3%.
- 3. רוגי 3867 (רויאל)גופי, משק אם - קיבוץ עין כרמל):** רויאל "תרס" ללוח שלושה בניים חדשים והוא הראשון שבהם. הפר מאוזן להפליא ברכיבי החלב עם ק"ג חלב חיובי, אולם נמוך.

נמוכים מאוד (0.63-) ושיפוט גופני יפה, במיוחד בעטין והרגליים. הוא בעל פוריות בנות שלילית אולם עם ימי הישרדות חיוביים. המבחר הגדול של הפרים בלוח הביא להמלצה זהירה של הזרעות בפרות (7%) וביחד עם שאר ארבעת הפרים הבאים בלוח יהווה את פרי השדרה להזרעת הפרות. הפר איננו מומלץ להזרעת עגלות בשל ערך חזוי גבוה של תמותת וולדות, 4.8%.

7. טורפץ-ET 3872 (טורנדוXפצפון, משק אם – קיבוץ אלומות): במרכז הלוח נמצאים שני בני "טורנדו" החדשים. הראשון מהם הוא "טורפץ" אשר עם מבחן רחב של 149 רשומות ו-134 ימי חליבה מביאים את הופעתו הראשונה בלוח למבטיחה יותר. לפר תכונות יצור מאוזנות עם ק"ג חלב חיובי. שיפוט גופני סביר ובמיוחד רגליים טובות. בדומה לשאר הבנים של פרי חו"ל, גם הוא שלילי בפוריות בנות אולם עם מעט מידי נתונים להישרדות בנותיו בעדר. אומדן % תמותת הוולדות הוא גבוה במקצת ולכן לא מומלץ לעגלות.

8. טורפדו 3881 (טורנדוXפצפון, משק אם – קיבוץ אלומות): למרות היותו אח מלא של "טורפץ", הרי הופעתו שונה בלוח, דבר המקנה אפשרות שימוש בשני הפרים באותו אחוז השימוש, 6% בפרות. גם הוא כאחיו מופיע במבחן רחב של 173 רשומות ו-126 ימי חליבה. אומדן ההורשה של ק"ג השומן הוא גבוה מאוד (27.3 ק"ג) וזאת בשילוב עם ק"ג חלב שלילי מביא את הפר לראשון ברשימה לאחוז שומן. שיפוט גופני טוב בדגש על הרגליים. אומדן חזוי סביר ל% תמותת וולדות מביא המלצה לשימוש של 3% הזרעת עגלות למבחן אופן המלטה.

9. לין 3884 (ליליXפצפון, משק אם – קיבוץ רביבים): חדש בלוח והשני מבני "לורד לילי". תכונותיו הבולטות הן בק"ג חלב גבוה, תאים סומטים נמוכים וגודל גוף קטן. זהו הפר האחרון מתשעת הפרים הנבחנים הגבוהים מ-600 ק"ג בלוח. הופעתו הראשונה בלוח

המבחן מתבסס על 57 רשומות שממוצע ימי החליבה שלהן הוא 137. המלצתינו להתחיל בו בזהירות, מתחת ל-10% ובתקווה שבמבחן הבא הוא יאשש את התקוות של ערכי ק"ג החמ"מ הגבוהים שלו. שיפוט בנותיו הוא טוב, כשאר בני "רויאל", פוריות בנותיו היא שלילית ועדיין אין מספיק נתונים להישרדות הבנות. גם הוא מומלץ למבחן אופן ההמלטה בהזרעות העגלות – 3%.

4. אבשה-TV 3651 (אקסטראXבוטח, משק אם – משק נוי מושב באר טוביה): הפר הוותיק ביותר בלוח (לוח שמיני) מקפיד להשתפר מלוח אחד למשנהו. בנות הגל השני המצטרפות למבחנו, תומכות בביצועיו. למעלה מ-100,000 הזרעות בעדר הישראלי (רחוק עדיין מ"סקורר" הוותיק שהגיע לכ-200,000 הזרעות). עדיין מומלץ לכל עדר בשימוש באחוז נמוך בפרות אולם גבוה בעגלות, גבוה בעגלות, 12%. פוריות והישרדות בנותיו חיובית, ק"ג חלב ושומן גבוהים, שיפוט גופני נהדר (במיוחד בעטין) והישנות התוצאות, בכל התכונות, הגבוהה ביותר בלוח – מומלץ בכל מקום שאפשר.

5. דנדן 3822 (דאמסלXסנפיר, משק אם – משק מלצר מושב כפר ידידיה): הפר עלה בערכי החמ"מ שלו לעומת הלוח הקודם ב-211 ק"ג, וזאת במיוחד בעליה מרשימה בק"ג השומן, ופחות בק"ג החלבון והחלב. תכונות השיפוט הגופני שלו הביאו אותו להיות בין הפרים המבוקשים ביותר. למרות פוריות בנותיו (קצת שלילית), ההישרדות היא גבוהה. פר שדרה המוסיף תעודת כבוד ל"דאמסל" אביו שהוא כנראה גם "המותג החיובי" המוסיף לביקושו הרב בין הרפתנים.

6. ליצי 3868 (ליליXפצפון, משק אם – קיבוץ בית העמק): פר חדש וראשון מבני "לורד לילי" אשר מבחנו הראשון מתבסס על 114 רשומות עם ממוצע של 142 ימי חליבה, נתון הנותן מהימנות גבוהה לתכונות הייצור שלו, 89%. תכונתו הבולטת היא בתאים סומטים

לשפר את ק"ג החלב, "ליטו" היא התשובה. פוריות בנותיו חיובית במקצת והישרדות בנותיו גבוהה. מומלץ להזרעת עגלות בשיעור של 6% בשל אומדן חזוי טוב של % תמותת וולדות.

14. רוליז-ET 3863 (רויאלפליז, משק אם – קיבוץ בית השיטה): פר חדש נוסף של "רויאל" המגיע עם נתונים של 103 רשומות ו-166 ימי חליבה. גם הוא היה בעברו פר צעיר מבטיח "ותוצרת" היחידה להעברת עוברים. הגיע עם תכונות של ק"ג חלב חיובי, תאים סומטים שלילים והישרדות בנותיו גבוהה מהממוצע. כשאר בניו של "רויאל" הוא בעל שיפוט גופני נהדר אולם עם פוריות בנות נמוכה. מומלץ לשימוש בפרות בשיעור של 2% וזאת תוך כדי מעקב להתפתחות בלוח הבא. מומלץ למבחן אופן המלטה ב-3% בעגלות.

15. מידן 3758 (מידאוגנדי, משק אם – קיבוץ רבדים): עלייה של 119 ק"ג חמ"מ הביאו אותו להופעה שניה בלוח הפרים. קוו הדם של אביו, "מידאו" הינו קוו חשוב בעדר. יתרונו הגדול של "מידן" הוא באופן ההמלטה הטוב ומכאן שמומלץ להזרעת עגלות. תכונות חשובות נוספות הן ק"ג ואחוז השומן הגבוהים, וכן פוריות והישרדות בנותיו הטובה.

16. גומז – TV-ET 3684 (גיבוטאסמז, משק אם – קיבוץ יסעור): מופיע פעם חמישית בלוח הפרים (עלה ב-58 ק"ג חמ"מ) ובדומה ללוח הקודם הוא ריכוזי מאוד, שלילי בק"ג חלב, ובעל שיפוט גופני נהדר. לא מומלץ להזרעת עגלות.

17. ספקן-TV 3731 (סקוראפצפון, משק אם – משק שותפות הר גיא מושב באר טוביה): גם הפעם הוא סוגר את הלוח אולם בעלייה של 130 ק"ג חמ"מ. הפר מצטיין באופן המלטה קל ומכאן שמומלץ להזרעת עגלות. בנוסף הוא חיובי בק"ג חלב, עם הישרדות בנות גבוהה.

**מסרכת צמודה פורויה לכח"מ.
ואף לראו.**

היא על בסיס של 123 רשומות עם ממוצע של 79 ימי חליבה בלבד ומכאן המלצה על זהירות מסוימת בשימוש בפרות. גם הוא כשאר הפרים בעלי אומדן סביר של % תמותת וולדות, מומלץ למבחן המלטות בעגלות בשימוש של 3%.

10. לידר 3851 (ליליאנדר, משק אם – קיבוץ גלאון): בשל היותו פר צעיר מבטיח בעבר, הופעתו הראשונה בלוח היא מרשימה מבחינת נתוני הפתיחה – 223 רשומות עם 142 ימי חליבה. תכונותיו הבולטות הן בתאים סומטים נמוכים, -0.51, חיובי בפוריות בנותיו, שיפוט גופני נהדר ובמיוחד מיקום הפטמות והעטין. לפר נתוני פתיחה טובים להזרעת עגלות בשיעור של 7%, נתון המביע זהירות מסוימת עד לביסוסו במבחן הבא. (בלוח הפרים, בדירוג התכונות נצבע בירוק במקום בשחור, בטעות).

11. רומי 3885 (רויאלמריל, משק אם – ניר עציון): פר חדש והשני מבניו של "רויאל". מופיע עם 103 רשומות ו-88 ימי חליבה וכ"לידר" היה פר צעיר מבטיח כשתכונותיו הטובות הן רכיבים גבוהים ובמיוחד ק"ג חלבון, ק"ג חלב ושיפוט גופני נהדר, במיוחד העטין. שתי תכונות גורמות לו לירידה בהמלצות השימוש והן פוריות בנותיו הנמוכה (-3.05) ותאים סומטים גבוהים. ביחד עם זאת הוא נמוך מאוד ב-17% תמותת הוולדות, תכונה המקנה לו המלצה גבוהה לשימוש בעגלות, 17%.

12. ספל-TV 3744 (סקוראפצפון, משק אם – משק מאיר מושב באר טוביה): אותם אבות כפי של "סופון" ובדומה לו, גם הוא עלה בהשוואה ללוח האחרון (עלייה של 90 ק"ג חמ"מ). תכונות חיוביות של איזון בין רכיבי החלב, ק"ג חלב גבוה, פוריות בנותיו טובה, שיפוט גופני טוב. איננו מומלץ להזרעת עגלות.

13. ליטו 3871 (ליליאסטו, משק אם – קיבוץ מצר): פר חדש ובנו האחרון של "לורד לילי" בלוח עם 75 רשומות ו-148 ימי חליבה. כשאר אחיו הוא בולט בשיפוט גופני נהדר לרפתנים הרוצים